

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dis@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Snabbare bredband i hela landet - åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinфраstruktur (SOU 2025:110)

Dnr: Fi2025/02424

Sammanfattning

Länsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinфраstruktur (SOU 2025:110)*.

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredningens förslag. Myndigheten har, utifrån de ansvarsområden som berörs, inga synpunkter på de föreslagna ändringarna i plan- och bygglagstiftningen, överklagandeordningen eller de säkerhetsrelaterade avvägningarna.

Länsstyrelsen vill dock lämna synpunkter avseende tillståndsförfaranden enligt miljöbalken och kulturmiljölagen, särskilt i fråga om tidsfrister, miljöbedömningar samt resursförutsättningar för prövande och tillsynsvägledande myndigheter.

13 Tillståndsförfaranden och ledningsrätter

13.6 Tidsfrister

Enligt artikel 7.5 i gigabitinфраstrukturförordningen (GIA) ska behörig myndighet fatta beslut inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har tagits emot. Tidsfristen får förlängas med ytterligare fyra månader under vissa särskilt angivna förutsättningar, exempelvis när utredningsåtgärder är beroende av väderförhållanden eller biologiska förutsättningar.

Länsstyrelsen bedömer att de föreslagna tidsfristerna enligt gigabitinфраstrukturförordningen (GIA), inklusive möjligheten till en

enda förlängning, inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till den komplexitet som kännetecknar handläggningen av tillståndsärenden enligt miljöbalken och kulturmiljölagen. Det centrala problemet är enligt länsstyrelsens uppfattning inte själva tidsfristerna, utan att betänkandet saknar ett tydligt förtydligande av vad som avses med en fullständig ansökan enligt GIA. Avsaknaden av en sådan definition skapar betydande osäkerhet kring när tidsfristen ska börja löpa, särskilt avseende samrådsförfaranden, utredningar och andra nödvändiga underlag.

Berörda tillstånd:

- Tillstånd enligt 2 kapitlet kulturmiljölagen för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning

Längre kabeldragningar för bredband medför i många fall en omfattande samrådsfas med länsstyrelsen. Samråden ger möjligheten att ändra exempelvis ledningssträckor för att undvika fornlämningar, och i sin tur kostnader för arkeologiska insatser, och utgör en viktig del av att varje bredbandsprojekt blir hållbart och effektivt. Länsstyrelsen bedömer att en ansökan enligt GIA inte ska anses komplett innan samrådsfasen har resulterat i ett slutgiltigt förslag.

Ett tillstånd enligt 2 kap kulturmiljölagen kan lämnas först efter att en utredning av kunskapsläget kring fornlämningar finns. En sådan utredning kan vara del av samrådsfasen. En sådan utredning kan i enklaste fall genomföras av länsstyrelsen men kan ibland även kräva en arkeologisk arkiv- och fältinsats som genomförs efter beslut av länsstyrelsen enligt 2 kap 11§ kulturmiljölagen. Länsstyrelsen bedömer att en ansökan enligt GIA inte ska anses komplett innan en utredning och dess avrapporterade resultat om fornlämningsförekomst är klar.

Innan länsstyrelsen prövar en ansökan enligt 2 kap 12§ kulturmiljölagen får den enligt 2 kap 13§ kulturmiljölagen besluta om en arkeologisk förundersökning av fornlämningen, om det behövs för att få ett tillfredsställande underlag för prövningen eller för att bedöma behovet av att ställa krav på arkeologisk undersökning. Kulturmiljölagen ger därmed länsstyrelsen ytterligare en möjlighet att bedöma i vilken grad fornlämningar påverkas av ett arbetsföretag. Länsstyrelsen bedömer samtidigt att beslut enligt 13§ är sällsynta i de åtgärder som omfattas av GIA. Länsstyrelsen

bedömer att ett beslut enligt 2 kap 13§ kulturmiljölagen inte utgör ett beslut om tillstånd i den mening som GIA omfattar.

Sammanfattningsvis menar länsstyrelsen att de tidsfrister gällande tillstånd enligt 2 kap 12§ kulturmiljölagen, och möjligheter till förlängningar av framför allt vädermässiga skäl, som anges i utredningen är möjliga att genomföra vad gäller kulturmiljölagen, om hänsyn tas till de förtydliganden som anges ovan.

- Tillstånd enligt 11 kap och 12 kap. 6 § miljöbalken

Inom ramen för 12 kap. 6 § miljöbalken kan det uppkomma situationer där en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) krävs för en anmäld åtgärd, exempelvis utbyggnad av gigabitinfrastruktur. En sådan MKB-process, inklusive de naturvärdesinventeringar som krävs för att säkerställa efterlevnaden av det strikta artskyddet, utgör en integrerad del av att göra ansökan komplett. Inventeringar av djur- och växtliv kan nämligen, i vissa fall, endast genomföras under mycket begränsade perioder på året. För vissa arter och naturtyper som omfattas av strikt skydd enligt art- och habitatdirektivets bilagor II och IV (exempelvis bombmurkla, större vattensalamander, åkergroda samt vissa fågelarter) kan den lämpliga inventeringstidpunkten falla utanför såväl den ordinarie fyramånadersfristen som den möjliga förlängningen med ytterligare fyra månader. Länsstyrelsen bedömer därför att en ansökan enligt GIA inte ska anses komplett förrän den eventuella MKB-processen, inklusive nödvändiga naturvärdesinventeringar är slutförda.

Vidare vill Länsstyrelsen framhålla att en ansökan om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken normalt föregås av undersöknings- eller avgränsningssamråd. Det framgår inte tydligt av betänkandet huruvida dessa samråd ska anses ingå i den tidsfrist som gäller för mark- och miljödomstolens handläggning av tillståndsansökan. Samrådsförfarandet, som handläggs av Länsstyrelsen, är centralt för att säkerställa att ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen är fullständiga och ändamålsenliga. Länsstyrelsen anser därför att det bör klargöras hur dessa moment förhåller sig till de föreslagna tidsfristerna i GIA.

Resursförutsättningar

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att berörda myndigheter tillförs tillräckliga resurser för att kunna upprätthålla korta handläggningstider i prioriterade ärenden. För närvarande pågår

flera parallella reformer och politiska prioriteringar – bland annat avseende utbyggnad av förnybar energi, restaurering av naturmiljöer och anläggning av våtmarker – där kortare handläggningstider förutsätts. Flera statliga utredningar har på kort tid lämnat förslag som, om de genomförs, innebär nya eller skärpta tidskrav i olika typer av prövningsärenden. Detta kan medföra ett ökat antal ärenden, mer komplexa prövningar samt behov av utökad samordning och vägledning. Länsstyrelsen saknar i dagsläget en samlad analys av de sammantagna konsekvenserna av dessa reformer för de prövande och tillsynsvägledande enheterna. Om flera av förslagen genomförs parallellt finns därför en risk att arbetsbelastningen ökar samtidigt som handläggningstiderna förväntas minska. För att kunna upprätthålla rättssäker och effektiv handläggning bedömer länsstyrelsen att det kan uppstå behov av ytterligare handläggaresurser och organisatoriska förstärkningar, särskilt under en inledande genomförandefas.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak betänkandets förslag och delar bedömningen att utbyggnaden av gigabitinfrastruktur är av stor betydelse för samhällsutvecklingen.

Länsstyrelsen bedömer dock, mot bakgrund av erfarenheter från handläggning av tillstånd enligt miljöbalken och kulturmiljölagen, att följande förtydliganden behövs för att de föreslagna tidsfristerna enligt gigabitinfrastrukturförordningen (GIA) ska kunna tillämpas på ett ändamålsenligt sätt:

1. En ansökan enligt GIA ska inte anses fullständig förrän eventuella samrådsförfaranden enligt miljöbalken har resulterat i ett slutgiltigt och komplett underlag, inklusive nödvändiga naturvärdesinventeringar och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) när sådan krävs enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.
2. En ansökan enligt GIA ska inte anses fullständig förrän utredning av kunskapsläget kring fornlämningar är klar, inklusive eventuella arkeologiska arkiv- och fältinsatser som genomförts efter beslut enligt 2 kap. 11 § kulturmiljölagen.
3. Beslut enligt 2 kap. 13 § kulturmiljölagen om arkeologisk förundersökning utgör inte ett tillståndsbeslut i den mening som avses i GIA.

4. Införandet av en central informationspunkt riskerar att medföra ytterligare fördröjningar i handläggningen om dess roll och förhållande till samråds- och utredningsfaserna inte förtydligas.
5. Genomförandet förutsätter adekvat resursförstärkning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Stefan Attefall med handläggare Anna Jelicic som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Michael Persson enhetschef Stina Röjerås, enhetschef Roger Edenmo samt enhetschef Ulrika Gunnesby medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.